

HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 4358

Tarih : 3-12-2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İcra ve İflas Kanunu ile Engellilerin İstihdam ve Temel Yurttaşlık Geliri Haklarına İlişkin Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederiz.

Cengiz ÇİÇEK
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe , Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 4-12-2024	Esas No: 2/2744

1540463

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIĞI
0 3 Aralık 2024
Numara:

T B M M GENEL MURAK
0 3 Aralık 2024
No: 1540463

GENEL GEREKÇE

Türkiye, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi ve bu sözleşmeye ilişkin bireysel başvuruları düzenleyen Ek İhtiyari Protokolü imzalayıp onaylayarak uluslararası alanda önemli bir taahhütte bulunmuştur. Bu adım, Türkiye'ye engelli bireylerin toplumsal hayata eşit, eksiksiz ve etkin katılımını sağlama yükümlülüğü getirmektedir. Sözleşme, özellikle engelli kadınlar ve kız çocuklarının maruz kaldığı çok boyutlu ayrımcılığı tanıyarak, insan hakları ve temel özgürlüklerinden tam anlamıyla yararlanmalarını sağlama gerekliliğini bir zorunluluk haline getirmektedir.

Ne var ki, uluslararası sözleşmelerde ve 5378 sayılı Engelli Hakları Kanunu'nda tanımlanan hakların somut hayata geçirilmediği ve engellilere yönelik ihlallerin, ayrımcılığın ve şiddetin devam ettiği bir gerçekliktir. Erişilebilirlik, istihdam ve eğitim gibi kritik alanlarda yaşanan sorunlar, mevcut siyasi kriz ve halkın temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalan ekonomik koşullar altında daha da derinleşmiş, engelli bireylerin hakları üzerindeki olumsuz etkiler daha belirgin hale gelmiştir. Hükümetin, toplumsal eşitsizlikleri artıran sağlamcı politikaları ve halkın yaşadığı ekonomik sıkıntılara çözüm üretmekteki acziyeti, 10 milyon nüfusu aşan engelli bireylerin haklarının ihlaline zemin hazırlamaktadır.

Engelli yurttaşlar, sağlık hizmetlerine erişim, sosyal hayata katılım ve temel ihtiyaçlarını giderebilmek için kişisel araç kullanımına zorunlu olarak ihtiyaç duymaktadır. Ancak borçları nedeniyle sahip oldukları tek araca el konulması, engelli yurttaşları yalnızca hareket kabiliyetinden mahrum etmemekte, sosyal hayattan tamamen izole kalmalarına neden olmaktadır. Engellileri sosyal ve ekonomik yaşamlarını tehdit eden icra/haciz işlemleri, yaşam kalitelerini korumak ve anayasal haklarını güvence altına almakla yükümlü olan devletin, yükümlülüklerini yerine getirmediğini göstermektedir.

Geçtiğimiz aylarda engelli yurttaşların araç alımında uygulanan ÖTV muafiyetinin kaldırılması yönündeki düzenleme girişimleri, engellilerin yaşamını daha da zorlaştıracak bir adım olarak tepki ve eleştirilere neden olurken hükümetin engellilere yönelik politikalarını da gözler önüne sermiştir.

Toplumsal en dezavantajlı kesimlerinden biri olan engelli yurttaşların, bağımsız hareket edebilme haklarını desteklemek yerine, mevcut kısıtlı kazanımların da kısıtlanmak istendiği görülmüştür. Engellilere yönelik ücretsiz özel araç tahsisi gibi sosyal hak temelli politikalar uygulanması gerekirken, engellilerin kendi imkânlarıyla sağladıkları araçlarını kaybetmeleri kabul edilemez. Özellikle istihdam olanaklarının sınırlılığı, sağlık ve sosyal güvenlik hizmetlerinden yeterince faydalanamama gibi nedenler, engelli bireylerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarını güçleştirmektedir. Sermaye yanlısı politikaların sonucu olarak daha da yoksullaşan engelli yurttaşlar ciddi bir borç yükü altına girmekte ve temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz hale getirilmektedir.

Engellilerin topluma ve ekonomik hayata eşit şartlarda katılımı için daha kapsamlı bir kamusal destek sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda, engelli bireylerin sahip oldukları araçların borçları dolayısıyla icra takibine alınmasının engellenmesi gerekmektedir. Engelli bireylerin ekonomik yüklerini hafifletmek ve günlük yaşamlarını kolaylaştırmak adına, sahip

oldukları araçların icra kapsamı dışında bırakılması önemlidir. Buna ek olarak, engelli bireylerin ekonomik hayata daha etkin bir şekilde katılabilmesi için araçların ücretsiz temini ve ek kamusal desteklerin sağlanması hedeflenmelidir.

Engellilerin, borçları nedeniyle araçlarına el konulmasının engellenmesi mevcut ayrımcılığı azaltmak adına çok önemli bir adım olarak değerlendirilmelidir. Engelli bireylerin mobiliteye erişimi, iş olanaklarına ulaşımı ve günlük yaşama aktif katılımı açısından büyük önem taşıyan bu araçların korunması, devletin engelli yurttaşlara yönelik anayasal sorumluluğu kapsamında değerlendirilmelidir.

Bu kanun teklifi, engellilerin araçlarına yönelik icra işlemlerinin durdurulması, mevcut borçların ödenmemiş faizlerinin silinmesi ve kalan borçların yeniden yapılandırılması, ihtiyaç sahibi engellilere ücretsiz araç temininin sağlanması bağımsız yaşam haklarının korunması ve topluma tam katılımlarının sağlanması yönünde bir adım atılmasını hedeflemektedir. Engellilere yönelik bu tür desteklerin hayata geçirilmesi, sosyal devlet anlayışının en temel gerekliliklerinden biridir ve engellilerin insan onuruna yaraşır yaşam koşullarının sağlanması adına bir zorunluluktur.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Engellilerin topluma ve ekonomik hayata eşit şartlarda katılımı için daha kapsamlı bir kamusal destek sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda, engelli bireylerin sahip oldukları araçların borçları dolayısıyla icra takibine alınmasının engellenmesi öngörülmektedir.

MADDE 2- Engelli bireylerin mobiliteye erişimi, iş olanaklarına ulaşımı ve günlük yaşama aktif katılımı açısından büyük önem taşıyan araçların ihtiyaç sahibi engellilere ücretsiz bir şekilde temininin sağlanması öngörülmektedir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

İCRA VE İFLAS KANUNU İLİ ENGELLİLER HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ¹

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 82 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“14. Borçlu engelli ise kendisine ait veya borçlunun birlikte oturduğu ailesinde engelli var ise engellinin ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları binek araç,”

MADDE 2- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun gereğince engelli maaşı alan engellilere, ücretsiz olarak araç tahsis edilir. Araç tahsisine ilişkin giderler Hazinece karşılanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 3- 5378 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- 2022 sayılı Kanun gereğince engelli maaşı alan engellilerin, kamu bankaları, özel bankalar ile kamu kurum ve kuruluşlarına olan borçlarının, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ödenmemiş faizleri silinir ve kalan borç yeniden yapılandırılır. Yapılandırma talebi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay sonuna kadar ilgili banka şubesine veya kamu kurum ve kuruluşuna yapılır. Borçların anaparası, herhangi bir faiz veya gecikme zammı alınmadan 10 eşit taksitde bölünerek her yılın Mart ayının son günü ödenmek koşuluyla 10 yılda ödenecek şekilde taksitlendirilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu madde kapsamındaki borçlar açısından dava konusu edilmiş ve/veya icra takibi başlatılmış alacaklar için borçlunun bu madde hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunması hâlinde asıl borçlular ve kefiller hakkında sürdürülen davalar sonlandırılır, icra ve takip işlemleri durdurulur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.